

1.

A kórházi folyosón tolta maga előtt Karcsi a nyolcvankilenc éves Mancsi nénit. Az egyhangúan bűgő neonlámpák pocsolyaként fénylettek a kövezeten. A tolószék kerekai éles

Varga Bence 69

hangon nyikorogtak minden egyes fordulatnál, jól kiszámított ütemre, akár egy rosszul megkomponált dalbetét, az egész kórházat betöltötte ez a

A HULLATOLOGATÓ

rosszkedvű csikorgás, amely hátborzongató módon rezonált az életüket a málló vakolat meg a betegek között töltő ápolók és orvosok lelkével. Karcsi hiába jelezte már évekkkel ezelőtt, miután alkalmazták az állásra, hogy ha esetleg volna rá mód, beszerezhetnének néhány újat, vagy legalább a Géza bácsi, aki amolyan mindenés itt, megolajozhatná kicsit a tolószékeket – süket fülekre talált. Géza bácsi mindig, de mindig elfoglalt volt. A fiú valahányszor csak megemlítette neki, amaz dühösen eltanácsolta magától, s bajsza alatt valami olyasmit dünnyögött, hogy „mondta már, édes fiam, meglesz, látod, hogy most nem érek rá”. S valóban, Karcsinak úgy tetszett, szemmel láthatóan tényleg mindig nagyon elfoglalt volt a Géza bácsi. Olyannyira, hogy kissé sajnálta is az öregot, és attól félt, azt az egy szál sárga Camel cigarettát, amely már megérkezése napja óta ott lógott a füle mögött, talán soha nem is lesz ideje elszívni neki, annyi dolga van szegénynek. Ettől előntötte valami kellemes érzés a Géza bácsi iránt.

Ha így elmerengett a fejében céltalanul veszteglő megannyi gondolatban, Karcsi pufi, pirosposztag arcáráról mindig részvét és áhítat sugárzott. Ez volt az a tekintet, amitől, noha nem volt éppen a lányok kedvence – nem úgy az asszonyoké –, minden egyes ápolónőt és doktornőt levett a lábáról. Még a Miklósiné osztályvezető-asszonyt is, akinek hűvös modoránál és vércsekaromszerű műkörmeinél csak zsinórra fűzött, ősrégi esztékás szemüvege volt rémisztőbb, ha feltette. De még az alkalmazottaival előszeretettel ordibáló Miklósiné szíve is ellágyult, valahányszor csak meglátta „ezt a nagyra nőtt medvét”, ahogy bárdolatlan-nagy tenyereivel aprópénzt tuszkol a kávégépbbe, vagy ügyetlenül cseverészik a világtól már teljesen elszakadt, demens idősokkal, miközben áttolja őket egyik osztályról a másikra. S ha csak szóba elegyedtek egymással, Miklósiné szinte öntudatlanul kapta le szemüvegét, és félredöntött fejjel hallgatta Karcsi összefüggéstelen mondatait, akár a felnőttek az óvodásokat.

– Ez már a belgyógyászat? – szólalt meg a széken feszengő Mancsi néni.

– Mancsi néni drága, a belgyógyászat a C épületben van, mi most a radiológiára megyünk. Meg fogják röntgenezni. Előbb mondta az ápolónő is, azért tolom magát – felelte Karcsi ugyanazzal az áhítatos tekintettel.

– Akkor nem béltükrözésre megyünk? – emelte fel a fejét Mancsi néni, és csak most látta, milyen hatalmas is ez az alak, aki már hosszú percek óta tolja maga előtt. S még mielőtt választ kaphatott volna, megismételte, hogy márpedig ő nem hajlandó béltükrözésre menni még egyszer.

70

– Ne tessék aggódni Mancsi néni, nem lesz semmiféle tükrözés.

– Nem lesz – ismételte meg Mancsi néni. De a válasz cseppet sem nyugtatta meg. – Maga a főorvos? – kérdezte, mert fejében szöveget ütött a gondolat, hogy ha netalán ez az egész „orvososdi” valóban csak egy gyöngö színjáték – amit elgazosult elméje szerint azért folytatnak előtte, hogy valamilyen szigorúan bizalmas oknál fogva módszeresen megkínózhassák –, akkor ebben a perverz, ki tudja, milyen istentelen boszorkánykonyhán kiesztelt játszmányban a főorvosnak, sőt, a kórházigazgatónak is benne kell lennie. És ha most valóban szenvedéseinek egy újabb állomása következik – vont le a következtetést –, meg kell ragadnia minden alkalmat, hogy leleplezze kínzóit, mert csakis ez az egyetlen módja, hogy véget vessen a megalázó és fájdalmas vizsgálatok sorának, és egyszermind a hosszú évek óta tartó betegeskedésnek, hiszen talán már meg is gyógyult valamikor. Ezt, persze, a legnagyobb titokban tartják előtte, hiszen abban a pillanatban, hogy tudomást szerezne róla, a szórakozás értelmetlenné válna kínzóik számára. „Aki lerántja a leplet az ördögről, azt az Isten is leleplezi” – jutott eszébe Mancsi néni, talán egy könyvben olvashatta valamikor –, és most, megerősítve önmagát, újra támadásba lendült Karcsi ellen, búgó, angyali hangon: – Tudom ám, hogy maga az, kedves, drága főorvos úr – mosolygott rá gúnyosan a fiúra, kezével pedig felnyúlt, hogy letépje a sátáni főorvos maszkját.

– Én csak a betegeket tolom, Mancsi néni, mint maga – húzta el fejét Karcsi. – Nézze csak, hát pólóban meg fényvisszaverős nadrágban járnak az orvosok?

– Nem maga az? – csodálkozott kíváncsiságot színelve az asszony, látva, ahogy a neonlámpák fénye valóban félreérthetetlenül visszavillan a fiú nadrágjáról. De közben már egész máson járt az agya. Hirtelen azt sem értette, hogy került a konyhából erre a folyosóra. – Itt van a Dávid fiam? Beszélni akarok vele.

– Röntgenre megyünk, Mancsi néni, ott biztosan nincs a maga fia.

– De nekem sürgősen beszélnem kell vele – erősködött az asszony –, a spájzban kiegészített a lámpa, és csak a Dávid éri fel. Ki kell cserélni az izzót, különben nem tudom elolvasni a dátumokat a kompótokon.

Közben átérték a radiológia várótermébe. Karcsi a radiátor mellé tolta Mancsi nénit. Aggodalmas képét látva leguggolt elé.

– Délután meglátogatja a Vera lánya, tudja, mindennap eljön.

– Vera... És a Dávid?

– Ő is biztosan eljön – nyugtatta Karcsi, holott pontosan tudta, hogy Dávid már évek óta nem utazott haza.

Az asszony lágyan megmarkolta a fiú kezét, és mélyen a szemébe nézett:

– Mondja meg. Őszintén. Végbéltükrözés is lesz?

71

– Nem lesz.

Manci néni kotorászni kezdett köntösében. Mint aki parancsra teszi, gépiesen kutatott a zsebeiben. Egy kétszáz forintost húzott elő. Oda akarta nyújtani Karcsinak, de az eltolta a kezét.

– Nem most kell ezt, Manci néni, drága – mosolygott, majd felállt, és visszaindult.

Alig lépett ki azonban a radiológiaióról, a Miklósiné termett előtte:

– Karcsika, végre hogy megvagy. Most szóltak az onkológiáról, hogy lenne még egy, a tizenhetes kórteremben. Légy jó, kérlek, és vidd át patológiára.

– Újabb? – kérdezte Karcsi visszafordultában, mintegy megszakásból. Észrevette, hogy az ehhez hasonló, lényegét tekintve céltalan kérdésekre minden kollégájának van valamilyen válasza, amit úgy tűnt, jól esett nekik kimondani.

– Ez egy ilyen munka, Karcsikám – válaszolta Miklósiné jólesően.

Az udvaron át indult az onkológiai osztályra, maga előtt egyengetve a tolóagyat. A kerekek amellett, hogy még hangosabban nyikorogtak, mint az iménti tolószék, ráadásul minden göröngynél makacsul megbicsaklottak, akár egy újszülött özgida lábai, ha menekülnie kell az őt üldöző fenevad elől. Egy ilyen „instabil szerkezetet”, kiváltképp, ha beteget vagy halottat is szállítanak rajta, a kórház legedzettebb dolgozói sem voltak képesek megfelelően irányítani, jobbra-balra elforduló, meglazult kerekei szinte lehetetlenné tették, hogy bárki egyenesen tolja maga előtt, emiatt Karcsi, ha végighaladt a kórház szűk folyosóin, az ide-oda ringó tolóaggal olyan látványt nyújtott, mintha lélekvesztőt kormányozna egy vihar által felkorbácsolt folyó kérlelhetetlen vizén.

Az onkológián hamar útba igazították. Benézett a tizenhetes szoba ajtaján. Az ágyon fehér lepedőbe tekerve mozdulatlan halott feküdt. Férfi, ötvenhét éves, számolta ki a kórlapon feltüntetett születési évből. Szótlanul nézte a lapra felvezetett érthetetlen kriszkrakszokat, tollal felfirkált latin kifejezéseket, beikszelt rubrikákat, azt a patinás rendszert, ami a kórlap fehér felületén minden lényeges információt közölni képes. Becsúszhatta karjait a még nem egészen merev test alá, térdhajlatánál és nyakánál fogva megemelte, majd óvatosan a tolóágyra tette. Amíg visszaindult vele, mindegyre

a kórlap primitív szerkezete járt a fejében, és hiába tudta, hogy nem illő, nevetnékje támadt, amit ugyan sikerült visszafojtania, ám annak az érzésnek már nem bírt ellenállni, amely arcizmaira nehezdedve egyre szélesebb és szélesebb vigyorra feszítette száját, szeméit pedig vékony csíkba rövidítette. Így evickélt át a verőfényes folyosókon, megfeszített karjaival maga előtt egyengetvén az ágyat. Mosolya persze senkinek sem tűnt fel. Ahogy minden kórházban, úgy itt sem akadt egyetlen lélek sem, aki nem halálra vált arccal, mereven a földre szegezett tekintettel róttá volna saját szenvedései által kimért köreit az épületben, céltalanul, ide-oda kóvályogva, ugyanannak az ördögi mechanizmusnak áldozataiként, amelynek csontokat roppantani képes súlya végtelen távlatokat nyit bárki előtt, aki huzamosabb időre, önszántából vagy akaratlanul, de bemerészkedik egy ehhez hasonló helyre. Mert elsőre mindenki azzal a praktikával próbálta elűzni önmagától a tébolyt, hogy talán ha szembefordulnak, felveszik a kesztyűt, és összecsapnak a kórház minden szegletében ott kuporgó, fogait vicsorgató halállal, akkor nem csupán megúszhatják ép ésszel ezt az armageddoninak ígérkező ütközetet, de még a győzelem halovány esélyeire is remény mutatkozhat majd. Az ütközetre rendszerint azonban sor sem kerülhetett, minthogy a kórházban nem a halál vagy annak jelenléte taszítja mániákus örületbe az embert, hanem éppen annak közönségessége, az áldozatok mögött maradó, itt felejtett, a nyomorúságtól és mindennemű eszményiségtől mentes eseménytelenség, a volt-nincs pillanat alatt végbemenő váltakozása és az ebből kivételesen fájdalmas felismerés, hogy tudniillik a két, egymástól látszólag végtelen távolságban lévő állapot között nincs az égvilágon semmi, azaz semmi különbség. Hogy a halál felismerésének képességétől remélt megváltás érzése nem egyéb, mint együgyű illúzió. Ez az, ami végül mindenkit – így vagy úgy – de megadásra kényszerített. És ez alól látszólag Karcsi maradt az egyetlen kivétel.

A patológiára érve hűvös csapta meg. Karján a sűrű, szőkésbarna szőrszálak az égnek meredeztek, ahogy belépett a félig kiegészített lámpától homályos terembe. Háttal neki, a fagyasztókamrák mellett, közönyös orvos töltött ki valamiféle nyomtatványt, s nyugtázva személyes birodalmának újabb lepedőbe csomagolt vendégét, hanyagul intett a fiúnak, hova tegye azt, hogy ne legyen útban. Karcsi a helyére tolva a halottat, s még hosszasan elidőzött ott. Az orvost nézte, de az szemmel láthatóan nem foglalkozott az újabb jövevénynel. A fiú óvatosan kibontotta az összecsavart lepedőt. Két, kifejezéstelen szempár villant vissza rá, de nem ijedt meg. Hosszasan nézte a kiszáradt szemgolyókat, mint aki szólni szeretne valamit. Még egyszer az orvosra pillantott, és miután meggyőződhetett, hogy az végképp fütyül rá, kezét óvatosan belecsúsztatta a halott köntösének zsebébe. Rövid kórtörzés után, megtalálva, amit keresett, észrevétlenül kisurrant a boncteremből.

2.

Késő délutánra járt. Borongós márciusi idő volt, a szélben még ott érződött a tél utolsó üvöltésének kimúló, hűvös lehelete. A poros kisváros fölé tornyosuló templom éppen elütötte a hét órát. A mise végeztével néhány meggörbült, fejkendős vénasszony lépett ki és rajzott szét a templom előtt. A kapu feletti homlokzaton egy régi festmény a Megváltót ábrázolta, töviskoszorúval, felemelt mutató- és középső ujjakkal, túlzóan jámbor szemekkel, akár egy újszülött borjú. Rézsút szemben már sorakoztak a törzsvendégek a Holdfény bisztróban. Hogy itt mi minden történt meg, arról városszerte megannyi történet keringett, és aki csak egyet is hallott ezek közül, az többé nem volt képes beteges szuggesztiók nélkül elhaladni a rozzant ivó előtt. Gyenge szívverést okoznak az ilyen kocsmák, csak az erős jellem bírja el a pusztító morajlást, ami a törzsvendégek torokköszörüléséből, krakogásából tevődik össze. Az idő múlását itt csak pohárcsörrenés jelzi, a szódagép hangja mint kakukkos óra kukorékol bele a borhuzatos légkörbe. A jól ismert vendégserreg ücsörgött most is a bisztróban. Ki pajtása vállát veregette, ki újfent kiüresedő poharát firtatta, ki nyöszörögve próbálta felidézni régmúlt ifjúságának katonadalait, és volt, aki a pultos fiúhoz intézett hasznos tanácsokat.

– Imike – hajolt közelebb Ferkó az alig húsz éves pultoshoz. Lábai közben elcsúsztak a kocsmá kövein, mindig messzebb a söntéstől. Pultnak támasztott hordóteste egyre meredekebb szöveget zárt be a padlóval. – Előre tudom, hogy mit fogsz gondolni. Vén hülye, tökkel ütött fasz, ugye?! – emelte meg a hangját, felháborodva, annyira, hogy egy pillanatra végigfutott az agyán, hogy pofon vágja „ezt a töketlen, semmirekellő fiút.” De aztán meggondolta magát: – Higgy nekem Imike, a te korodban még könnyű. De majd... Várjunk csak... Tíz... Vagy tizenöt legyen? Vagy ne legyen?

Ferkóból csak úgy dőlt a szemétszag, le sem tagadhatta volna foglalkozását, hogy naphosszat a kukásautó hátulján ácsorog, alig néhány centire annak mindent elemésző szájától. És bár rendszeresen hangoztatta, hogy milyen büszke foglalkozására – „ha mi nem végeznénk el a melót, ezek a disznók a saját szemetükbe fulladnának” –, de ez mégis olyasmi volt, amit nem volt tanácsos szóvá tenni előtte, kivált, ha néhány pohárkát már felhajtott.

Imike undorát legyőzve hallgatta a férfit, arcán vigyorba torkolló megvetéssel. Kettejük közt, a pult tetejéről jól megpuccolt, az olcsó mosószerből elsápadt borospoharak lógtak, s rajtuk a kettejük közti ősellentét fénye csilant meg, és ragyogta be a kocsmát.

– Imike – tért magához Ferkó –, legyen inkább húsz, mert a tizenöt, az szerintem egy picit kevés lesz... Akárhogy is emberesedsz már... Anyádnak

is mondtam, hogy Marika, ez a fiú jól karban van tartva, akár tíz is elég lesz, kérdezd csak meg, megmondtam neki... Csókolgatom édesanyádat, egyébként. Imike, de most figyeljél... Én most neked mégis húszat mondok. Figyeld meg, húsz lesz. Vagy legyen csak tizenhét, akkor? Tizenhét év, Imike?

74 Ennyiben nem állapotodhatnánk meg? Tizenhét év múlva... Na akkor... Én mondom neked... Akkor majd meglátod. Vagy azt sokallod, mi? Hát én meg kevesellem! – fortyant fel megint mérgében, s minden erejét összeszedve feltápáskodott abból a lehetetlen pozícióból, amelybe időközben süllyedt, azzal, hogy most már egészen biztosan agyonvágja a fiút. Készen is állt volna a támadásra, ha abban a pillanatban nem szakítja félbe valami váratlanul: iszonyatos, mélyről felbuggyanó, halálhörgésszerű csuklás tört rá, amely minduntalan hevesen rázta egész testében, vaskos nyakán csak úgy remegett a zsíros bőrréteg, valahányszor feltört belőle, akár egy torz üvöltés: – Hükk.

Ferkó kezét felemelve jelezte, hogy még inni kér, majd, mint aki nem akarja, hogy vergődni lássák, arrébb állt, leült, háttal a többi vendégnek, magához szorította italát, és azonnal álomba merült.

– A szokásosat, Sanyi bácsi? – fordult oda Imike az újabb vendéghez. Sanyi bácsi, minthogy a Holdfény bisztróban bizonyos mértékű tekintélynek örvendett, megtehetette, hogy válasz nélkül hagyja a fiú kérdését, és csak úgy odabólint. Határozottan keresztülsétált a kocsmá ajtajában télen-nyáron ott lógó, fagyöngyökből álló szúnyogfüggönyön, és a pult felé vette az irányt. Mögötte örökös társa, jóban-rosszban cimborája, Zsömle Laci kullogott, akinek nemcsak az a megtiszteltetés adatott, hogy együtt járhatott dolgozni a Sanyi bácsival, hanem az is, hogy délutánonként, a munka befejeztével Sanyi bácsi minden nap meginvitálta egy „finom, gyors italra” is, amely melleleg egyetlen egyszer sem bizonyult finomnak, vagy gyorsnak. Sanyi bácsi a pult-hoz lépett, ahol Imike már jó előre kikészített eléjük fejenként egy korsó sört és kétszer négy cent vodkát. Sanyi bácsi végigjáratta tekintetét társain. Ismerte valamennyiüket, de csak igen keveset méltatott akár egyetlen szóra is. „Azt ki kell érdemelni”, szokta mondani Zsömle Lacinak, aki rendszerint erősen helyeselt ilyenkor, „úgy van, Sanyi bácsi”.

Sanyi bácsi a sarokban, megpillantotta a bisztró törzstagját, Kálmánt a piros-fehér kockás viaszosvászon-terítőre könyökölve. Róla járta a legképtelenebb történet a városban, a legendák szerint ugyanis a férfi, miután át-vészelt a Don Kanyart, mezítláb indult haza az orosz tajgákon át, egészen Magyarorszáig gyalogolt, s amint elérte a várost, hosszú, kínkeserves hónapok után, első útja ugyanennek a kocsmának ugyanezen sarkába vezetett, mint ahol most is ült. És innen – bár a történet ezen pontján a nézetek már eltérnek – csak estéként tért haza, megvacsorálni. Sanyi bácsi és Kálmán szemei összetalálkoztak, de Kálmán tekintete tovább siklott a vendégen.

Arcán ugyanaz a rezzetetlen tompaság tükröződött, ami oly félelmetessé és egyben tekintélyparancsolóvá is tette a szótlan férfit. Sanyi bácsi amúgy megszokásból odabiccentett, de amaz közönyösen elfordult, és nagyot kortyolt a sörébe. Sanyi bácsi ekkor Imre barátját is észrevette, aki a dartstábla mellett iszogatta és analizálta fröccsét. Imre nem ivott meg 75 akármit, illetve akármit akárhogy, különösen érzékeny ízlelőmechanizmusának hála ugyanis képes volt egyetlen kortyból megállapítani, hogy Imike a szódavízbe öntötte-e a bort, avagy fordítva. Ez korántsem volt mindegy, mivel – és ezt Imike a pult mögött töltött első munkanapján már megtapasztalhatta – Imre, aki egyébként rendkívül jámbor ember volt, de ha olyan fröccsel szolgálták ki, amelyben a borra töltötték a szódát, féktelen haragra gerjedt, és rettenetes szitkozódások közepette a falhoz vágta a poharát, követelve, hogy ezúttal rendes fröccsöt adjanak neki, „nem pedig ilyen ihatatlan lóhúgyot”.

– Imre! – üvöltött barátjára Sanyi bácsi. – Imre! Hát mi van, ugye?

– Hát! – felelte kétes magabiztossággal Imre, bízva benne, hogy egy rövid párbeszédért cserébe jutalmul esetleg meghívják még egy pohárra.

– Nem voltál a misén vasárnap – vonta kérdőre Sanyi bácsi.

– Hát, minek voltam volna?

– Pedig nem volt semmi – vigyorgott a háttérben Zsömle Laci.

– De nem ám – kontrázott rá a Sanyi bácsi –, még a csavarboltos

Sobri is odament áldozni, volt pofája.

– Nocsak – mormogta az orra alatt Imre, akinek fogalma sem volt arról, ki az a Sobri, arról pedig végképp nem, hogy a városban csavarbolt is van.

– Csak úgy nyújtotta a randa nagy nyelvét az ostyáért. Én mondom, az ízéért eszi az a marha, mert éhes, enni jár oda, az az éhenkórász – mondta egyre harsányabban Sanyi bácsi, hogy hangja a Holdfény bisztró összes vendégéhez eljusson.

– Az ilyen nem normális, ugye, Sanyi bácsi? – kérdezte Zsömle Laci, várva, hogy a Sanyi bácsi megerősítse. Ebben egyébiránt teljes mértékben biztos volt, mivel alig fél órája az autóban maga a Sanyi bácsi mondta így a Sobriról, hogy „az ilyen nem normális.”

– Hát nem, az úristenit nekije – csapott a pultra Sanyi bácsi. – Na, Imikém, adjál csak még egy rendes fröccsöt Imre bátyádnak, én állom.

Imre a jó hír hallatán gyorsan lerántotta korábbi italát. Szilárd meggyőződése volt, hogy annyi mérték mégiscsak kell legyen az emberben, hogy egyszerre csak egy italt igyon.

– Isten-Isten – mormogta valaki a háttérben, miközben az ajtó felől a szűnyogfüggöny zörgő hangja hallatszott. Karcsi lépett be a bisztróba,

világító munkanadrágjában, kopott régi bőrkabátjában, amely alatt jól láthatóan izzadt, kórházi pólóját viselte. Megjelenése, noha mindennapos volt, mégis minden alkalommal ugyanazt a reakciót váltotta ki a törzsközönségből, akik a fiú földöntúli jelleme miatt valami kedélyes megvetéssel viselkedtek iránta. Szóra csak ritkán méltatták, de érkezésekor mindegyre megőrültek neki, és örömmel üdvözölték, mint afféle elviselhető félótást.

– Megjött a hullatologató – üvöltött Sanyi bácsi.

– Csókolom, Sanyi bácsi – hajtotta le a fejét vigyorogva Karcsi. A megszokhatatlan és érthetetlen reakció miatt érzett zavarában egész feje elvörösült.

– Hogy van az a tökkelütött apád? – kérdezte Sanyi bácsi.

– Ó, megvan az. Tudja, hogy van ez. Csollánba nem csap a ménkű.

– Még hogy ménkű – gondolta magában Sanyi bácsi. Ma valahogy különösen bosszantotta a fiú „meg az ő idióta mondásai.” Oldalba lökte Zsömle Lacit, akinek a hirtelen taszítás miatt épphogy nem tört ki foga a hozzájuk csapódó söröskorsótól. Sanyi bácsi Karcsi felé fordult. Úgy érezte, ideje lenne szórakozni egy kicsit, „felvidítani a sok félhülyét”. A többieknél jobban ismerte ugyanis Karcsit, különösen hosszúra nyúló tivornyái során egy alkalommal – éppen a május elseji multságokkor – sikerült leitatnia a fiút, csak úgy, saját szórakozásra, amikor nem akadt egyetlen ivócimborája sem.

– Na, elmeséled nekem, hogy mit is csinálsz te pontosan ott a kórházban?

– Nincs abban semmi különös, Sanyi bácsi. Már elmondtam.

– Én ugyan hallottam, de nézzél csak körül, hányan vannak itt még, és biztosan nem mindenki tudja. Na, gyerünk, ne kérsd magad.

– Sanyi bácsi... – tiltakozott nevetve a fiú, és óvatosan beleivott vörösboros kólájába.

– Tán nem orvos vagy te is? – heccelte tovább az öreg.

– De! Még csak az kéne – vihogott egyre hangosabban Karcsi.

– Hát akkor?

– Tudja azt jól, Sanyi bácsi. Betegszállító vagyok.

– Betegszállító! – Ismételte meg Sanyi bácsi a többiek felé fordulva, mintha csak egy rossz komédia főszereplőjeként kacsintana ki a közönségre. – Csakhogy te nem akármilyen betegszállító vagy, nem igaz?

Karcsi nem felelt, csak vigyorgott maga elé.

– Hogy is kerültél te ebbe az állásba? – támadt az öreg másik irányból. A többiek, kiváltképp Zsömle Laci, tágra nyílt szemekkel figyelték, mi kerekedik ki az öreg kérdezősködéséből.

– Anyámnak szólt egy régi munkatársa, hogy volna ez az állás itt az esztékában, hogy betegeket kellene fuvarozni a kórházon belül, és hogy én erre szerinte éppen megfelelő volnék.

– Betegeket! – harsant fel az öreg. – Szóval, ha jól értem, elmentél, és felvettek, hogy tologasd ezeket az... Élőhalott... Izé... Idős embereket, ugye?

– Úgy is mondhatjuk. De nem mind hibbant ám... – kezdett volna bele Karcsi, ám Sanyi bácsi ekkor már nem bírta türtőztetni magát: 77

– Na és mégis mikor tudtad meg először, hogy kellene... Valami... Mást is csinálni ottan? He? Valami mást is tologatni...

– Hogyhogy valami mást? – kérdezte Zsömle Laci.

– Mondjuk hullákat ide-oda, akik a kórházban dobják fel a pacskert – fordult felé Sanyi bácsi.

Csend telepedett a kocsmára. Ettől a pillanattól fogva Karcsi érdekessé vált a vendégek számára.

– Úgy alakult, hogy időnként megkértek rá, mert tudja, erre a melóra nem sokan jelentkeznek. Én meg gondoltam, nekem úgyis mindegy.

– Neki úgyis mindegy – vette át a szót Sanyi bácsi, szemmel láthatóan élvezve a helyzetet –, annyira mindegy, hogy ez a marha, már bocsássál meg fiam, szóval ez a marha, miután megtudta, hogy neki kell a hullákat tologatni, ugyanazért a fizetésért dolgozik ott azóta is, mint amiért felvették.

Erre mindenki hangos nevetésben tört ki, még úgy is, hogy néhányuknak fogalmuk sem volt róla, miért, de érezték, hogy most nevetni kell. Még Imre is, miközben megállapította, hogy a Sanyi bácsitól kapott fröccsöt megfelelően készítették el, eltátotta száját, mint aki szólni akar, de meggondolta magát. Útközben elakadt a gondolat.

Karcsi is nevetett. Kínosan. Éppúgy, mint azok, akik, hogy elviseljék a megszegyenítés terhét, maguk is nevetnek, holott legbelül képtelenek megérteni a nevetség tárgyát, mivelhogy nem találnak semmi kivetnivalót azon tulajdonságukban, amely éppen kiszolgáltatja őket mások gúnyának.

– Hogy bírod ezt? – szólalt fel valaki hirtelen, egy egészen józannak tűnő férfi.

– Micsodát? – kérdezte Karcsi.

– Halott embereket cipelni. Velük egy légtérben lenni. Minden nap. Belenézni az üres, kifejezéstelen szemeikbe. Tologatni őket ide-oda, mintha nem is lenne már mindegy nekik, hova tolják őket.

A férfi kérdése felvillanyozta a kocsmá vendégeit és rávilágított arra a kérdésre, amely valamennyiüket hatalmába kerítette, de józanság híján képtelenek voltak megfogalmazni.

– Én nem találok ebben semmi különöset – felelte Karcsi –, az emberek meghalnak. Ha pedig meghaltak, nekünk attól még kezdenünk kell velük valamit.

– Hogyhogy nekünk? Nektek, hullatologatóknak? – kérdezte a férfi, és kissé elszégyellte magát, hogy ő is hullatologátónak nevezte.

– Nem – felelte Karcsi. – Nekünk, akik még itt vagyunk, és tudunk mit kezdeni a halállal. Vagyis hát a halottakkal. Azzal, hogy elvileg volt
78 egy ember, aki már nincs, pedig, ahogy én aztán látom is minden nap, mégis itt van. Itt a földön, ott az esztékában. Most is ott fekszik, és nekem alig van különbség a kettő között... Szóval hogy a dolgok nem állnak meg, valakinek pedig muszáj elszállítani őket, arra akarok kilyukadni. És engem ez nem zavar... Miért zavarna? Mert hát az ő haláluk, végül is, az én szempontomból mit változtatna? Hát semmit. Én ugyanúgy ott állok, és nézem őket. És látom, hogy ott vannak. És érzem... Tudom, hogy én is itt vagyok. Akkor meg miért ne vinném el őket? – mondta, és kiitta poharát, majd intett Imikének, hogy hozzon neki még egy vörösboros kólát. Zsebéből két darab kétszázast kotort elő, és a pultos elé lökte őket.

Ismét elhallgattak. A krákgóson kívül csak egy utcán elhúzó Simson motor hangja hallatszott. Aztán már az se.

Sanyi bácsi, aki eközben barátjával suttogott valamit, ledöntötte vodkáját, és újból a fiúhoz fordult:

– Na és ma hány kuncsaftod volt, hullatologató? – kérdezte, és ezt a szót, *kuncsaft*, erősen megnyomta.

– Voltak vagy hatan is – felelte a fiú.

– Nocsak? Hat? Hat egész hulla? Az nem rossz szám egy hullatologátónak. Kaszáltál is rendszeren, mi?

– Hogyhogy kaszálni? – érdeklődött az iménti férfi.

Sanyi bácsi pedig, mint aki csakis erre várt, újból magához vette a szót:

– Ezt sem tudjátok? Nem mondta még? Hát idefigyeljetek... Hogy is mondjam... Szóval az előbb lehet, hogy mégsem voltam egészen pontos, amikor azt mondtam, ez a bolond ugyanazért a fizetésért tologatja a hullákat. Amikor ugye... Karcsi fiam – szakította félbe magát –, hogy is van ez a dolog a pénzzel?

– Nincs abban semmi különös, Sanyi bácsi.

– Még hogy nincs, nézzenek oda. Meséld csak el, mit szoktál csinálni, amikor leszállítasz egy kuncsaftot a boncnoknak?

Karcsi sokáig nem válaszolt. Jóízűen emelgette poharát a szájához. Aztán, továbbra is maga elé bámulva, ugyanazokkal a mosolygós, keskeny mandulaszemekkel, végül kibökte:

– Benyúlok a zsebükbe.

Halk morajlás támadt. Erre a válaszra nem sokan számítottak, még Imre is úgy nevetett ezúttal, hogy értette, miért.

– És aztán mi a búbánatért nyúlkálsz te a halottak zsebébe? – tette fel a kérdést végre megint ugyanaz a férfi.

– Jó kérdés, miért is? – terelte tovább a beszélgetést Sanyi bácsi. – Mit keresel ott?

E pillanatban már nem volt ember a bisztróban, aki ne szegezte volna tekintetét a fiúra. Még Imike is ledermedt a kíváncsiságtól.

– Aprót – szólalt meg Karcsi. – Aprót keresek a zsebükben. 79

– Megvesztél, édes fiam? – csattant fel az ismeretlen férfi. Mozdulatain jól látszott, hogy ő a kocsmá egyetlen még valamelyest józan tagja. – Te kizsebeled a hullákat?

– Várj, várj – lépett közbe Sanyi bácsi –, hadd fejezze be a mondandóját. Nem semmi kis elmélete van ám! Ugye? – fordult Karcsihoz, aki egy nagy sóhajjal felkészült, hogy előadja történetét.

– Szóval ilyenkor, amikor ugye át kell tolnom valakit... A boncmesterhez... Olyankor azt vettem észre... Hogy mindegyiknek... Mámint mindegyik halottnak egy kétszázás van a zsebében. Véletlenül vettem észre először, és nem is vettem el... Mert hát arra gondoltam, amire maguk is... Ugye, hogy ez lopás. De később egyszerűen feltűnt, hogy mindnek ott van a zsebében egy. És én ezt nem tudtam mással magyarázni, mint hogy ezt a kétszázast nekem szánják. Amiért én elszállítom őket. És ilyenkor szeretem azt gondolni... Hogy talán ez jó nekik... Ha én tolom át őket a patológiára. Hiszen ki más tolná át őket? Az ágyban nem maradhatnak. Kell a hely.

– Szóval kétszázás, mi? – visítózott Sanyi bácsi. – Szóval kétszázast hagy mind a zsebében, mind, az összes szélütött, agyalágyult százéves? Kivétel nélkül mind, mi? Ezt állítod? Ki hallott már ilyet? – kiabált egyre hangosabban, kezével erősen csapkodva a pultot.

– Én csak annyit mondok, Sanyi bácsi, hogy a pénz ott van – folytatta a fiú, de válasza csöppet sem zavarta meg Sanyi bácsit, aki teljesen átadta magát a fiú felett aratott győzelem érzésének.

Karcsi újabb kétszázások halászott elő, és tett ki a pultra. Imike vonakodva, de végül tenyerébe sodorta őket, majd hozzálátott, hogy még egy vadászt keverjen neki.

Hamar kiitta poharát. Közben senki sem szólt már hozzá. A történet elérte hatását – Karcsi mindannyiuk szemében még nevetségesebb lett. Lasacsakán minden visszatért a rendes kerékvágásba. A hullatologató „szekírozása” csak még jobban meghozta a kedvüket az iváshoz. Sanyi bácsi sem erőltette már a dolgot. Valahogy megnyugodott azzal, hogy ilyen egyszerűen sikerült egy jó tréfát úzni a fiúval.

– Na, én eltolom a biciklit – szólalt meg Karcsi, észre sem véve, hogy senki sem kíváncsi már rá, ismét. És valahogy senkinek nem is volt kedve köszönni neki, csak Sanyi bácsinak:

– Jól van, fiam, menjél csak. Üdvözlöm apádat! – Megvárta, míg Karcsi felpattan a korláthoz támasztott biciklire. Szemével még az ablakon át figyelte, amint a fiú elhajt, majd a köréje gyűlők felé fordult: – Én mondom nektek, ez a gyerek teljesen homály – mutatta tenyerét arca előtt hú-
80 zogatva –, patológiai állapot! Pa-to-ló-gi-a-i!

Így folytatódott a délután a Holdfény bisztróban. Újabb pálinkák, Unicumok és vodkák csúsztak le, sörrel kísérve. Nagy összeveszések, és még nagyobb kibékülések, egymás karjaiba borulás, arcokon cuppanó csókok és újabb vendégkörök követték egymást. A kocsma körforgásszerű életében még az sem okozott túl nagy zavart, amikor Imre hirtelen felcsattant, hogy márpedig az ő fröccséből „kiszivárgott a bor”, a többiek ugyanis – hála az Unicum varázslatos erejének – könnyedén lenyugtatták a férfit, és gyorsan hozattak egy újabb adagot.

Bármennyire is úgy tűnt azonban, hogy az idő valahol elakadt útközben, a sötét leereszkedett a városra. Már csak arra lettek figyelmesek, hogy az ablakon kinézve nem a templomot pillantják meg, hanem saját, grimaszba torzult tükörképüket. Amikor Imike közölte, hogy bezárna, a többiek úgy döntöttek, itt az ideje összegyűjteni elesett társaikat. Ferkóhoz léptek először, aki délután óta ott horkolt az ablak mellett. Sanyi bácsi határozottan megrázta a hatalmas testet. Ferkó először haragosan felpattant, de csakhamar belátta, hogy célszerűbb volna egyszerűen hazaindulnia, minthogy alig bírt megállni a lábán.

– Eridj, gyerünk – parancsolt rá Sanyi bácsi, Ferkó pedig egyetlen szó nélkül felkapta Chicago Bulls-os baseballsapkáját, és kitántorgott az ajtón. Az utolsó vendég felé fordultak. A sarokban Kálmán feküdt, arccal az asztalon, jobb kezével markolva üveges sörét. Ezt a menetet Zsömle Laci vállalta. Ahogy az előbb Sanyi bácsi, úgy ragadta meg a vállainál a férfit, és rázta meg óvatosan. Kálmán azonban nem tért magához.

– Ébredjen, Kálmán bácsi! – De az öreg nem mozdult. Zsömle Laci még határozottabban megragadta, ingénél fogva, és megemelte. A test egész súlyával ránehezedett, amire nem volt felkészülve: kicsúszott karjai közül, koponyája pedig félelmetes koppanással ütdődött a kocsma kövezetének. – Ez meghalt, bazdmeg.

Figyelték a földre rogyott testet, hátha csak mélyen alszik, bízva benne, hogy hamarosan sóhajt egy hatalmasat. De Kálmán nem sóhajtott. – A kurva életbe, hát nem hívod a mentőket? – üvöltött Sanyi bácsi Zsömle Laci arcába. Az meg, mivel a félelemtől nem merte bevallani, hogy a telefonján nincs egyetlen forint sem, dadogni kezdett és zsebeiben turkálni, mintha csak nem találná készülékét. – Mit hebegsz-habogsz már? Hát hívjad a mentőket, te baromarcú – üvöltött magánkívül Sanyi bácsi.

De már nem lehetett segíteni. Kálmánt a halál, a háború és a Don kanyar után, a Holdfény bisztró sarokpadján érte, ahonnan sorsszerűen nem

jöhettek el többé. A mentősök meg sem kísérelték az újraélesztést. Magabiztos nyugalommal állapították meg a halál tényét. Sanyi bácsiék közben kísértetként, megszeppenve álltak a kocsmá falához lapulva, úgy, hogy legszívesebben beleolvadtak volna. Mintha ott sem lettek volna, úgy figyelték, ahogy a pultos Imike intézkedett.

81

Hamarosan egy fekete kombi is begurult a kocsmá elé, oldalán jól látható, fehér felirattal: „Pollreisz Béla Temetkezési Vállalkozó”. Lehúzott ablakából ömlött a cigaretta füstje.

– A kurva életit – robbant ki a volánnál ülő férfiből. A rádióban az esti meccs közvetítését figyelte feszülten.

– Szevasz, Bélám – köszönt oda a kocsmából kilépő Sanyi bácsi, kissé óvatosan, de a Pollreisz csak tovább ült az autóban, és mereven a rádiót nézte, mintha látná is a kommentátor szavait.

– Az ördög vigye el – mondta, még egy utolsót beleszívott cigarettájába, kipöckölte az ablakon, idegesen kipattant, és beviharzott a bisztróba. Sanyi bácsiék meg követték, mintha muszáj volna. A földön ott hevert Kálmán, letakarva egy hordágyon – Segítsél már, Sanyi, bazdmeg – parancsolt rá a Pollreisz, látva, hogy a másik kettő teljeséggel hasznavehetetlen.

– Te Béla... nem kellene szólni előbb a feleségének?

– Már mindent tud, ő telefonált. Gyere ide, aztán emeld meg. Fölmondott minden emberem, a hétszentségit. Segíts betenni az autóba.

A Pollreisz felkapta a hordágy egyik végét, Sanyi bácsi meg a másikat, majd hátrálni kezdett vele, de az Unicumoktól meg a réműlettől alig bírta lépdelni, miközben a Pollreisz szinte vágatott azzal a hordágygal, és türelmetlenül tolt maga előtt a férfit. Zsömle Laci és Imre bambán figyeltek. Nehezen, de elértek az autóig. Becsúszatták a hordágyat hátulra. A Pollreisz lecsapta a csomagtartót, megkerülte a kocsit, és behuppant a volánhoz. Feltekerte a rádiót, és belehallgatott a meccs állásába. Fejét félrefordítva figyelt, várta, hogy bemondják az állást. – A kurva életit! – mondta, ráadta a gyújtást, aztán elindult. A templomnál balra lefordult és elviharzott.

A három férfi ott maradt állva. A kivilágított templomóra figyeltek. Már éjfél is elmúlt.

– Te... Sanyi bácsi – törte meg a csendet Zsömle Laci. – Nem nézted véletlenül... Hogy volt-e a zsebében egy kétszázás?

Sanyi bácsi nem felelt.

Még érezték a kipufogógáz szagát, és hallották, ahogy néhány utcával arrébb gázt ad a Pollreisz.

3.

A temetésre öt nap múlva került sor egy keddi napon. Az égbolt makacsul szürkélte a város felett. A falu szélén, a vasúti sínek mellett fekvő temetőnél gyülekezett a gyásznép. Magányos, régies temető volt, óriási, oszlop-
82 szerű, ferde sírokkal, középen apró ravatalozóval. Nyitott ajtaja gyengécske fényt árasztott magából. A sírkertet hiányos szerkezetű palánk vette körül, amelynek egészen tetejéig kapaszkodott fel a gaz. Az idők során szétrepedt kövekből rozsdás fémrudak hajoltak ki, az így nyíló hatalmas résen néha egy-egy arra tévedő kukucskált be, szemügyre véve a temetés menetét. Nem sokan verődtek össze Kálmán temetésére. A pap beszédét és a ministránsfiú erőtlen énekét csak a háttérben elrobogó vicinális zakatolása és dudája nyomta el. Ilyenkor a tisztelendő rendíthetetlenül énekelt tovább, csak a mellette álló fiú nézett fel rá idegesen, arra gondolva, ilyen körülmények között az Isten sem tudná rendesen elgyászolni a halottat. A szertartás végeztével elindultak hátra, a kert végébe, a kijelölt sírhoz, ahová a kavicsos útról hirtelen lekanyarodó, kitaposott ösvény vezetett a nagyra nőtt fűben. A két gyászhuszár sietős léptekkel cipelte a koporsót. A sor elején egy fejkendős asszony ballagott némán, könnyek nélkül. Mögötte bizonytalanul haladtak az emberek, a sor végén pedig ott kullogott Sanyi bácsi, svájci sapkáját erősen szorítva. Mellette Zsömle Laci lépdelt, méreténél mintegy három számmal nagyobb barna zakóban, mögöttük pedig Imre csatlakozott be a hideg miatt állig felhúzott cipzáras termó pulóverében. A tömeghez képest valamelyest messzebb álltak meg a sírhelytől. A susogó fák zajától meg az újabb vonatok zajától alig-alig hallották, mit mond a pap, és aztán már csak azt látták, hogy a koporsó elindul lefelé. Egyhangúan, szinte unalmasan. Még Zsömle Laci is megnyugodott, korábbi félelme ugyanis, hogy egy véletlen folytán elejtik a koporsót, Kálmán pedig gyalázatos módon kirepül belőle, hamar elszállt. A két férfi higgadt egyszerűséggel eresztette le a mélybe, probléma nélkül. És aztán vége volt. A fejkendős asszony még egyszer a sírgödör fölé hajolt. Jól megnézte a koporsót, mintha csak bizonyosságot szeretne, valóban a föld alá került-e az illető. Aztán megfordult és elsétált. A gyászhuszárok rövid fejhajtás után sietősen távoztak, és a kapuhoz érve azonnal cigarettára gyújtottak, míg a pap türelmesen várt a koporsó mellett, amíg az utolsó ember is elhagyja a kertet. Sanyi bácsiék összenéztek, mert eddig szinte tudomást sem vettek egymásról. Bólintottak, egyesével, sorban, először Sanyi bácsi, aztán Imre és végül Zsömle Laci is, jelezve, „ezzel megvolnánk”.

Hazafelé Imre törte meg először a csendet:

– Azért jó ember volt.

– Az – vágta rá Zsömle Laci –, kicsit csendes, de azért jó ember. Nem ezt érdemelte. De legalább már jó helyen van.

– Úgy van – szólt közbe Imre.

Így lépdeltek tovább, észre sem véve, hogy kezeiket továbbra is maguk előtt tartják, összekulcsolva, ahogy misén szokás.

Amikor a templomhoz értek, harangozni kezdtek. Sanyi bácsi felnézett a mosolygó Jézus-képre, és valami zavaros fényfoltot látott csillanni rajta. Egy röpke pillanatig úgy tűnt neki, a Megváltó egy két-százast szorít felemelt ujjai között.

És mikor a harangok a lehangosabban zúgtak, a három férfi hallgatólagos megegyezésben egyszerre befordult a Holdfény bisztró bejárata előtt, átszűrték magukat a himbálózó szúnyogfüggönyön, erősen odaköszöntek Imikének, aki már széles mosollyal várta őket, majd beültek a sarokba, éppen ahhoz az asztalhoz, ahol nem is olyan régen még Kálmán ücsörgött, eszelős, néma csendben. Ahogy leültek, és maguk elé vették italukat – bár ezt soha nem ismerték volna el –, fejükben daganatként kezdett burjánzani a gondolat, hogy mostantól talán mégsem kellene gúnyt űzniük a hullatologatóból.

